

Bomo ameriške borovnice lahko gojili kjerkoli?

Odkar so pred dobrimi desetimi leti odkrili, da ima ameriška borovnica, med 41 analiziranimi vrstami sadja in zelenjave, največjo vsebnost antioksidantov, se je njena poraba podvojila.

Med rastlinami ameriška borovnica velja za sicer skromno, a izbirčno rastlino. Za uspešno rast in razvoj zahteva tla z velikim deležem organske snovi in z nizkim pH (pod 5,8), takšnih naravnih rastišč pa je v svetu in pri nas zelo malo. Kot rešitev se ponuja vedno bolj aktualna pridelava s prilagojenim rastnim substratom, v loncih ali na dvignjenih grebenih.

Globalne podnebne spremembe (pozne spomladanske pozebe, pogoste in obilne padavine, toča ter velika temperaturna nihanja), pojav novih invazivnih vrst škodljivcev (marmorirana smrdljivka, plodova vinska mušica) močno omejujejo tradicionalen način pridelave. Zato je v ospredju iskanje možnosti gojenja ameriške borovnice v zaščitenem prostoru (pod visokimi plastenjaki oz. pod zaščitno mrežo). Za gojenje se največkrat uporabljajo tuneli, ki so prekriti s plastično folijo, neogrevani in imajo pasivno prezračevanje. Pri gojenju ameriških borovnic v zavarovanih prostorih lahko dosežemo od 7 do 10 dni zgodnejši pridelek kot pri gojenju na prostem, zagotovimo zaščito pred pozebo in dežjem ter omogočimo učinkovitejšo rabo gnojil in vode. To pomeni, da pridelovalci hitreje vstopijo na trg in razširijo sezonsko ponudbo sadja, kar jim omogoča večji dohodek. To je v sadjarski panogi velikega pomena, saj potrošniki želijo lokalno pridelano sadje dobre kakovosti, ki je pridelano na naravi prijazen način in s čim manjšim ogljičnim odtisom zaradi prevoza na dolge razdalje.

Na Laboratorijskem polju Biotehniške fakultete smo postavili poskusni nasad ameriških borovnic. Izbrali smo tri sorte, ki se razlikujejo v času zorenja: 'Duke', 'Aurora' in 'Brigitta'. Iste sorte so za primerjavo posajene v loncih in na grebenu, v rastlinjaku in na prostem pod zaščitno mrežo.

Po dveh letih poskusa gojenja ameriških različnih sort smo že prišli do nekaterih ugotovitev.

Pridelava zgodne sorte 'Duke' v rastlinjaku pomeni vsaj teden dni zgodnejše obiranje. Tako se je obiranje leta 2019 začelo sredi junija, leta 2020 pa že 8. junija in je trajalo sredine julija. V nobenem letu ne moremo govoriti, da bi na količino pridelka imelo vpliv ali so bile rastline posajene v lonce ali na greben.

Pravzaprav se je na gojenje v rastlinjaku najbolj odzvala sorta 'Brigitta'. Plodovi se v rastlinjaku dozoreli 10-14 dni prej kot na prostem. Tako smo prve plodove v letu 2019 obrali okoli 20.6. in jih nato obirali cel mesec, na prostem pa smo se zrelih plodov sorte 'Brigitta' veselili cel julij in še v začetku avgusta. Lani se je pokazal enak trend, le da se je vse dogajalo en teden prej. Tudi pri tej sorti praktično ni bilo razlik v pridelku med rastlinami, ki so posajene v loncih ali v grebenih.

Sorta 'Aurora' se je pokazala kot slaba za gojenje v rastlinjaku glede pridelka. Leta 2019 so prvi plodovi zunaj in v rastlinjaku dozoreli skoraj sočasno, v prvi dekadi julija, leta 2020 pa je so v rastlinjaku dozoreli cela dva tedna prej. Nadalje je bilo zorenje zunaj intenzivnejše in od zadnje dekade julija do prve dekade septembra smo plodove redno obirali. Tudi pridelki so bili zunaj zadovoljivi, medtem ko se je v rastlinjaku celo dogajalo, da plodovi sploh niso dozoreli.

Povzamemo lahko, da je gojenje ameriških borovnic v prilagojenem substratu zelo smiseln ukrep. Odločitve za gojenje v loncih ali na grebenu ne bi utemeljevali glede na količino pridelka, saj se ni bistveno razlikoval. Ima pa prednost gojenje v loncih z vidika porabe substrata pri enaki razdalji sajenja in predvsem pri lažji dostopnosti grmov, kar je ključnega pomena pri rezi, obiranju in izvajanju drugih ukrepov. Poleg tega omogoča gojenje ameriških borovnic praktično kjerkoli – celo na balkonu ali terasi.

Pri gojenju ameriških borovnic v zavarovanih prostorih (plastenjakih) je prva ugotovitev, da za tovrstno pridelavo niso primerne vse sorte. Poleg tega ostaja kar nekaj odprtih vprašanj, ki zahtevajo nadaljnjo pozornost pri optimizaciji tovrstne tehnologije. Zagotovo pa ostaja pridelave ameriških borovnic, tako v zavarovanem prostoru kot na prostem, dodatna možnost pridelave zdravega in gospodarnega pridelka lokalne pridelave.

Zapisala: izr. prof. dr. Jerneja Jakopič